

ХРИСТИЯНСЬКИЙ ГОЛОС

УКРАЇНСЬКА ЦЕРКОВНА ГАЗЕТА • UKRAINISCHE KIRCHENZEITUNG

РІК ВИДАННЯ • JAHRGANG 67

ЛЮТИЙ • FEBRUAR 2015 • Nr. 3 (2911)

ЦІНА • PREIS • 1,50 EURO

НЕВАЖЛИВО КИМ ТИ Є

Стрітення ГНІХ також є днем, приуроченим для богопосвячених осіб. Хто вони, ті люди, що посвятили своє життя Богові? Це звичайні люди, котрих кличе Господь Бог до служіння. У Святому Письмі Нового Завіту читаємо: «Потім вийшов на гору й покликав тих, що їх сам хотів...» (Мр. 3, 13). У Старому Завіті бачимо багатьох осіб, котрих Господь Бог закликає до свого служіння, як-от патріархів, пророків, суддів, царів, а також священників: «Ви будете в мене царством священників, народом святим» (Вих. 19, 6). Від певних людей Господь хоче, аби вони служили Йому, і кличе їх до служіння без жодної їхньої заслуги.

Іконостас церкви Святого Духа, XVIII ст., село Гукливи, Закарпаття. С-на: Юрій Крилівець

Продовження на 4 стор. ►

XI

НАДІЯ ПОМИРАЄ В РОСІЙСЬКІЙ ТЮРМІ...

Світлина з листопада 2014 р.

Надію Савченко перевели до лікарні 29 січня через, як заявили лікарі, «різке зменшення ваги». Голодування

вона оголосила 15 грудня м.р. Наприкінці червня 2014 року старший лейтенант української армії, штурман

Після 50 днів голодування в московській тюрмі, Надія Савченко поволи помирає. Ілля Новіков, її адвокат, заявив Радіо Свобода, що вона і надалі відмовляється їсти, але випиває близько двох літрів води на день, дозволяючи лікарям вводити «все, що вони вважають за необхідне. Якщо говорити відверто, вона помирає, вона помирає дуже повільно».

гвинтокрила Мі-24 Надія Савченко потрапила в полон до терористів т.зв. «луганської народної республіки» (її викрали). Через певний час російська прокуратура звинуватила її у пособництві в скоєнні вбивства двох російських журналістів. Савченко відкидає ці звинувачення як надумані. 26 жовтня 2014 р. на позачергових парламентських виборах була вибрана народним де-

путатом. Верховна Рада закликала міжнародні організації і міжпарламентські асамблеї сприяти звільненню Савченко і делегувала її до Парламентської Асамблеї Ради Європи. Наприкінці січня українська льотчиця була затверджена членом делегації у ПАРЕ і отримала усі відповідні привілеї та імунітети. Однак Росія на це не зважає.

За її долею уважно спос-

терігає не лише вся Україна, прізвище льотчиці стало популярним в Західній Європі, і навіть в Росії. Голодування навряд чи може ще довго продовжуватися. Як показує приклад інших, люди помирають під час голодного страйку між 60 та 70 днем. Мало віриться у те, що Кремль дозволить померти Надії в московській тюрмі. То ж – надія є... (для «ХГ» А. Фецин)

Як українці визволяли нацистський табір Аушвіц-Біркенау (Освенцим) **Читайте на стор. 6**

ПРО КАРНАВАЛ

На думку Михайла Бахтіна, первинною формою культури є свято, з якого згодом «проростають» найрізноманітніші мистецькі форми і жанри. Одним з таких свят, яке мало величезний вплив на формування європейської культури, був карнавал, який протягом майже тисячоліття супроводжує людство. Карнавал, чи масляна, передує Великому Посту.

Карнавал, це не лише календарне свято проводів зими, але й ритуал, і театральна форма. Думка про те, що карнавал – це «народне свято, не пов'язане з церковними обрядами», доволі поширена у фольклористичній і мистецтвознавстві, проте неможливо не визнати, що час його проведення визначається за церковним календарем: він відраховується від Великодня (за 64 дні до Великодня). Карнавал – це святковий час від Богоявлення до початку Великому Посту. Отже, карнавал залежний від християнського календаря.

Перше повідомлення про карнавал у Нормандії датоване 1091 роком, а вже у XII ст. карнавал поширюється і в Італії. У цей же час, на думку сучасних дослідників, утворилися «класичні форми»

карнавалу. У Венеції свята, що передували карнавалові, відомі з XII століття, а з 1296 року спеціальним декретом переддень Великому Посту був оголошений святом, до структури якого увійшли процесії, різноманітні ігри, спортивні змагання, маски тощо. Відтоді, ймовірно, й з'явилася назва «карнавал». З плином часу карнавал став усе пишнішим і пишнішим, його початок став супроводжуватися офіційною церковною Службою й різноманітними виступами влади.

Незважаючи на різноманітність, у сюжеті карнавалу можна вирізнити декілька основних типів. Серед них найбільше поширення одержали маскаррад календаря й «заповіт». У маскарраді календаря брало участь тринадцятеро персонажів. Один

зображував рік, а інші – дванадцять місяців. Рік виступав в образі старого з сивою бородою, зі скіпетром у руці, найчастіше – у костюмі Арлекіна. Він представляв глядачам кожний місяць і вказував, що той мусить робити. Виходячи зі специфіки місцевості та з характерних рис персонажа, він супроводжував свої промови жартівливими, а подеколи й глузливими зауваженнями і жестами. У великих населених пунктах у видовищі брали участь не лише місяці, а й свята. Так, у почті Січня було шість свят, Лютого – три свята і т. ін. За рахунок цих свят кількість учасників видовища істотно збільшувалася, а інколи досягала сімдесяти чоловік.

У текстах карнавальних сценаріїв, що дійшли до нашого часу, йдеться про боротьбу Посту

з Карнавалом, про перемогу Посту й «мученицьку» смерть Карнавалу разом з його кухарем на вогнищі. Кульмінацією карнавалу була процесія і страва. Карнавал у вигляді опудала урочисто везли вулицями, а потім спалювали, топили, вішали, розстрілювали або якимось іншим чином страчували. Засуджений до смерті Карнавал оголошував свій заповіт, в якому привселюдно розкривалися таємниці міста й знімалися мовні табу: ошуканий чоловік публічно називався роконосцем, нечистий на руку торговець – злодієм, жінка не надто моральної поведінки – шльондрою та ін. Сюжет карнавального «заповіту» символізував, імовірно, вигнання зими та усунення всякого зла. Головна дійова особа обряду – Король карнавалу або просто Карнавал – розум'янена лялька у короні, старий або опудало, зазвичай виготовлялися з соломи.

Крім масових розваг, починаючи з XVI-XVII ст., до карнавалу, приурочувалися

і театральні вистави, котрі навіть мали спеціальні назви. Не буде перебільшенням стверджувати і те, що карнавал став надзвичайно провокативним фактором для подальшого розвитку театру. Так, саме під час карнавалу 1508 року (власне, в лоні карнавалу) у фerrarському палаці поет Лодовіко Аріосто показав свою «Комедію про скриньку» – перший зразок жанру «*commedia erudita*» – «вченої комедії».

Беручи до уваги популярність карнавалу, починаючи з XIX ст. у різних країнах здійснюються неодноразові спроби відродити або прищепити це свято. Адже свято, як зауважив Михайло Бахтін, є первинною формою культури. І з неї «проростають» найрізноманітніші мистецькі форми і жанри – інколи непередбачувані.

**Фрагмент роботи
Олександра Клековкіна
«Карнавал – свято
народне чи християнське?»,
подано за «Релігія в Україні»**

ХГ

БОГОСЛОВІЯ КАРНАВАЛУ

На перший погляд здається недоречним трактувати карнавал як предмет богословських розмірковувань, тому що карнавальні заходи лише вельми опосередковано зв'язані з церковним роком. Однак, чи в цьому питанні ми не піддаємося дещо своєрідній шизофренії? З одного боку нам приємно, що карнавал поширився саме в католицьких країнах, з іншого боку – ми уникаємо дискурсу про нього з богословської точки бачення. А відтак, чи карнавал це питання з розряду тих, що його з християнської точки бачення не треба апробувати, а, натомість, з людської потрібно однак толерувати, тому що заборонити карнавал неможливо? Якщо так, тоді потрібно поставити запитання: якою мірою християнство є людське?

Корені карнавалу, безумовно, поганські: у ньому переплетені культ плодючості з заклинанням духів. Проти поганського характеру карнавалу мусила була виступити Церква, а це означало потребу застосовувати екзорцизми: виганяли демонів, які

били по людині і відбирали у неї радість. Проте, після екзорцизмів наступило щось неочікувано нове, а саме віддemonізовані веселощі, і відтоді карнавал почали відзначати в період перед Сиропусною Неділею; був це час веселощів і забави напере-

додні періоду покаяння, час самоіронії, яка серед сміху промовляла словами правди, словами, які близькі до слів великопостного проповідника. Таким чином віддemonізований карнавал міг покликатися на слова Старого Завіту: «Є час вбивати і час

лікувати, час руйнувати і час будувати, час плакати й час сміятись, час ридати і час танцювати» (Екл. 3,4).

Також і християнам час не є призначений завжди в такий самий спосіб лише для покаяння. Існує для нього також час сміху. В такий ось спосіб християнські екзорцизми усунули демонічні маски і вказали людині на правдивий сміх. Ми розуміємо наскільки нинішній карнавал цьому правдивому сміхові поступається, якою мірою верховодить тут мамона разом зі своїми союзниками. Тому ми, хрис-

тиани, боремося не проти забави, а ради правдивої забави. Боротьба проти демонів і усмішка разом з тими, які посміхаються, ідуть нога в ногу; християнин не мусить бути людиною роздвоєною, тому, що християнська віра є по-справжньому людською.

**Кардинал Йосиф Рацинґер,
з книги «Die Hoffnung des
Senfkorns»**

ХГ

РОЗПОВІДЬ СВІЧКИ

15 лютого відзначаємо свято Стрітіння Господнього. (...) В цей день у церквах посвячуються свічки на знак того, що Господь просвітлює свій народ. Ці свічки вірні запалюють під час молитви чи в різних виняткових випадках життя.

в тому, щоб горіти. Хоч добре знаю, що чим довше горю – стаю коротшою, і тим швидше наближається мій кінець. «Згоріла» – скажете ви, а те, що від мене залишиться, викинете.

Я свідомо того, що маю тільки дві можливості: або залишусь лежати в коробці – недоторкана, забута в темряві – або буду горіти і ставати чимраз коротшою, буду да-

вати від себе все, щоб було більше світла і теплоти, і в такий спосіб приведу саму себе до кінця. Та, все-таки, думаю, що найкраще і наймудріше буде, якщо дам від себе все, що можу, щоб бути корисною. Це і для мене буде веселіше, ніж коли буду лежати зимною і холодною у забутій шухляді.

Так само і з вами, людьми!
Або потягнетесь і живете

самі для себе – тоді все навколо зробиться холодним і порожнім, або ж наблизитесь до людей і даруєте їм свою любов і тепло. І тільки тоді ваше життя стане цінним, а ви будете переповнені щастям. Але знайте, що в цьому випадку ви мусите дарувати частинку себе – вашої радості, сердечності, вашу усмішку, а деколи навіть частинку вашого смут-

ку. Думаю, що лиш той, хто іншим дарує радість – стає сам веселішим. Тільки той, хто приносить світло іншим – і сам зможе прийняти світло. Чим більше горить для інших – тим більше світла буде у вас самих. Думаю, що багато людей є сумними і нервовими тільки тому, що бояться дарувати себе іншим. Постійно нарікають на важкі часи. Все ще не можуть зрозуміти, що одне-однісіньке світло, яке горить – цінніше від всієї темряви.

«Місіонар»

Ви запалили мене і дивитесь на моє світло. Світло і тепло, яке я вам дарую, приносять вам радість. Я також радію, що можу горіти для вас. Бо якби було навпаки, то лежала б я у якійсь старій коробці – і не було б від мене ніякої користі. Зміст мого існування полягає

ІСУС У ЛЬВОВІ

До Львова прибула унікальна реліквія – оригінал нерукотворного образу Ісуса Христа. Святиню було виставлено до почитання в архикафедральному соборі св. Юра. Упродовж двох тижнів вірні мали можливість діткнутися її, помолитися і випросити у Господа Бога благодаті на кожную потребу.

Названа реліквія постійно знаходиться в особистому кабінеті папи Франциска. Востаннє покидала Ватикан сто років тому. Аж тепер, у цей тривожний і неспокійний для України час, Франциск надав оригінал нерукотворного образу Ісуса для молитовного почитання в Україні.

30 січня патріарх Святослав відкрив образ для вселюдного почитання. Вірні стояли в довжелезних чергах, щоб поклонитися святині. Святослав наголосив на тому, що українцям випала рідка можливість «побачити Боже обличчя». За його словами, нерукотворний образ Ісуса Христа – унікальна реліквія часів земного життя Спасителя. «Ісус Христос взяв особисто в руки цей обрус і притулив до свого обличчя. Тому він називається нерукотворним. Цим обрусом він зцілював Ефеського царя від прокази. Ми так шукаємо цими днями Божого лица! І бачимо, що Бог не просто повертає до нас своє обличчя. Він дає нам його поцілувати.»

На переконання Глави УГКЦ, ця подія є незбагненим Божим промыслом. Адже в «цій історичній хвилі сяє Боже обличчя нам об'являється. Дякуємо нашому Богові-Отцеві за Його любов до нашого народу і Спасителів – Ісусові Христові, який сьогодні, діянням Духа Святого,

робить своє обличчя для нас доступним».

Святослав закликав усіх тих, хто приходить, щоб поклонитися до образу, «стати ангелами-охоронцями, які день і ніч моляться за українське військо. Молімося за тих, хто постраждав і залишився без дому, за поранених і тих, хто в полоні, хто вмирає з голоду і холоду, бо їм не дано сьогодні тої ласки, яку ми з вами маємо в цьому храмі. Закликаю всю нашу Церкву до неустанної молитви за Україну!» – завершив Патріарх.

За переказом, поява чудесного відбитку Обличчя Ісуса пов'язана з царем Едесси Абгаром. Цей вельможа хворів на проказу, і, почувши про

чудотворну силу Ісуса, направив до Нього посланців з проханням приїхати до Едесси і зцілити його. Ісус не поїхав до царя, але написав йому лист і передав хустку з відбитком Свого Обличчя. Коли цар Абгар побачив Божественний Лик Ісуса на хустині – зцілювався від хвороби.

Канцлер Львівської Архiepархії о. Сергій Ковальчук уточнив, що реліквія, яка прибула до Львова, не є «Хусткою св. Вероніки». Насправді до Львова прибула «Хустка Абгара». Річ у тім, що «Хустка св. Вероніки» і «Хустка Абгара» доволі схожі між собою реліквії і тому їх часто плутають чи навіть отожднюють. За його словами, «Хустка Абгара» – це шматок матерії із зображенням Христа, наклеєний на кедрову дошку. «З нами – Бог!» – зовсім недавно лунало у наших храмах. І ось тепер маємо цього доказ – Господь явив себе Україні. У цей неспокійний і тривожний час, коли страшна небезпека нависла над нашим Краєм, коли на полі бою безневинно гинуть наші захисники-герої, коли терором залякують наших людей, Господь через папу Франциска повідомляє, що Він – з нами і бажає через Україну змінити світ на краще.»

Зладжено на основі статті отця Івана Галімурка та повідомлення CREDO

КОРОТКО

УПЦ МП КАНОНІЗУВАЛА АНТИРОСІЙСЬКОГО КАЛНИШЕВСЬКОГО

Українська Православна Церква Московського Патріархату зарахувала до лику святих останнього в історії кошового отамана Запорізької Січі Петра Калнишевського. УПЦ Київського Патріархату канонізувала Калнишевського у 2008 р. 1775 року 100-тисячне російське військо, повертаючись з турецької війни, обступило Січ скориставшись тим, що запорожці ще були на турецькому фронті. Не маючи сил боронитися, Калнишевський змушений був здати фортецю без бою. Його було заарештовано і довічно заслано до Соловецького Монастиря, де він провів – фактично замуруваний в камері 1 на 3 метри – близько 28 років. Помер 1803 року на 113 році життя. Похований на головному подвір'ї Соловецького Монастиря перед Преображенським Собором. (ЛІГАБізнесІнформ та вл. ін.)

УПОКОЇВСЯ РОСІЙСЬКИЙ ПРАВОЗАХИСНИК ЯКУНІН

Помер правозахисник, священик та дисидент Глеб Якунін, який у часи СРСР відстоював свободу совісті. Йому було 80 років. У 1962 році Якунін був висвячений на священика, але вже у травні 1966 церковною владою був «заборонений у служінні до каяття». Глеб Якунін – один із найстаріших членів московської Гельсінської Групи, брав участь

у дисидентському русі, відсидів 5 років у таборах. У 1997 році його відлучили від РПЦ. До останніх днів брав участь в нечисленних акціях антипутінської опозиції. На одній з них сказав журналістам, що «дні антихриста в нашій країні пороховані». В 1980 він з палкою вірою те ж саме говорив про комунізм. (Р.К.)

В ЛЮБЛІНІ ВІДКРИЛИ ПАМ'ЯТНИК ЖЕРТВАМ ГОЛОДОМОРУ

У місті Люблін (Польща) було відкрито пам'ятник жертвам Голодомору. З ініціативою встановити пам'ятник виступили організації «Спільне коріння», українське товариство у Любліні, місцева влада та экс-консул України у цьому місті Іван Грицак. Пам'ятник має форму камінної брили, на якій написано українською та польською мовою: «Пам'яті мільйонів жертв Великого Голодомору в Україні 1932–1933 – українців, а також поляків та інших народів, які втратили життя в результаті злочину, вчиненого радянським режимом. Мешканці Любліна». (УНІАН)

КАПЕЛАНСЬКА СЛУЖБА В УКРАЇНІ

Міністерство оборони України затвердило Положення Про Службу Військового Духовенства (капеланську службу) у Збройних Силах України. Створення капеланської служби передбачається не тільки у війську, але також у Національній Гвардії та Державній Прикордонній Службі. Положення визначає, що «основним призначенням військового священика є релігійна опіка особового складу Збройних Сил України та членів їх сімей, з метою заохочення, поглиблення релігійного життя, сприяння укріпленню позитивних рис характеру та моральних цінностей». (ІРС)

ЧЕРНИЦЯ УГКЦ СТАЛА ПЕРШОЮ ЖІНКОЮ-КАПЕЛАНОМ

Монахиня Симеона (Довганюк) пішла на службу до військового шпиталю в селищі Черкаське Дніпропетровської області. Вона поки перша і єдина в Україні жінка-капелан. Має дві освіти, за фахом психолог. Сестра Симеона служить у монастирі 22 роки. Помагати українським військовим вирішила після втрати брата, який загинув у Слов'янську у складі Національної Гвардії. (5 канал)

РАШИЗМ

«Рашизм» ввійде в світові підручники історії з такими ж сенсовими конотаціями, як свого часу нацизм та фашизм. І дітям в школі про це будуть розповідати як про взірць абсолютного зла. Росіяни як нація зможуть відмитися від цього тільки після загальнонаціонального покаяння. Каяття доведеться починаючи з більшовизму та Голодомору. (Ольга Лень)

ХГ

Революція Гідності, вони це зробили

ІВАН СИДОР, 25 РОКІВ

Під час Євромайдану і зараз: священик УПЦ Київського Патріархату, дзвонар Михайлівського Золотоверхого Монастиря.

режимові Януковича, і саме тієї ночі це стало зрозуміло. Був у дзвони Михайлівського отець Іван Сидор, якого серед ночі розбудив телефонний дзвінок з невідомого номера. Тепер отець Іван допомагає збирати допомогу військовим і вірить, що люди почали більше вірити в Бога і з більшою довірою ставитись до Церкви.

Я чітко пам'ятаю ту ніч, коли до мене зателефонував невідомий і просив бити у дзвони. Потім ще один дзвінок... і ще один... і ще... На ранок понад сотня пропущених дзвінків, на які не зміг відразу відповісти, бо цілу ніч і аж до ранку ми зі студентами Богословської Академії били у дзвони. Це був чи не перший за останні вісім століть набат.

Спочатку, ми хотіли просто

скликати якомога більше людей до Майдану: ніч була дуже холодна і там стояло дуже мало мітингувальників. Лише на ранок я зрозумів, що звук дзвонів не лише скликає людей, але й очищає їхні душі. Ті, які стояли тієї ночі на Майдані розповідали, що коли почули дзвони, то страх відступив, з'явилась впевненість, що їм вдасться вистояти. Не виключаю, що цей звук дійшов і до сердець «беркутівців», адже вони теж живі люди.

Мені 25 років... Ніби не багато. Але хто б міг подумати, що першу закривавлену голову, перші сльози болю, страху і навіть першу людську смерть (вбитих активістів, яких з Майдану приносили до монастиря) я побачу тут, у святому місці! («Українська Правда»)

С-на Ігоря Гайда з серії «Обличчя свободи»

В ніч на 11 грудня 2013 року Київ прокинувся від нічного набату, який доносився від Михайлівського Собору. Це був не лише подзвін по безпечній і мирній Україні, яка після нічної спроби розігнати Майдан стала неможливою. Але й подзвін по

НЕВАЖЛИВО КИМ ТИ Є

▼ **Продовження. Початок на 1 стор.** У XII розділі Кодексу Канонів для Східних Церков про осіб чернечого стану написано: «Чернечий стан – це сталий спосіб життя у спільноті в якомусь інституті, затвердженому Церквою, завдяки якому вірні під дією Святого Духа, наслідуючи докладніше Христа, Учителя і приклад святості, посвячуються згідно з приписами статутів з нового й особливого титулу для додержання прилюдних обітів послуху, чистоти й вбогості під законним настоятелем, відмовляються від способу мирського життя і цілком присвячуються осягненню досконалої любові на службу Царства Божого для побудови Церкви і спасіння світу, будучи немов знаками, які провіщають небесну славу» (Кан. 410). Тут кожне слово дуже важливе для осіб, що посвятилися служінню Господеві, котрі мають бути свідками досконалої любові й уболівати за освячення своєї душі та спасіння душі ближнього.

На II Ватиканському Соборі багато сказано про посвячене життя, цій темі присвячено цілий розділ: «Про пристосоване оновлення чернечого життя». У ньому зазначено, що «від самих початків у Церкві були мужі і жінки, що практикою євангельських рад намагалися з більшою свободою йти за Христом та докладніше його наслідувати». Сказано про різновиди чернечих громад, про їхнє різне завдання, але дуже чітко зазначено, що «остаточна норма чернечого життя є наслідуван-

ня Христа, запропонована в Євангелії», – і це має стати найвищим правилом для богосвячених осіб. Слід пам'ятати, що завданням чернечого стану є глибоке життя євангельськими радами, що означає похід за Христом та з'єднання з Богом.

Іван Павло II твердить, що «покликання є даром, але також відповіддю на цей дар». Наша відповідь за дар покликання має бути постійною до кінця нашого життя. Святий апостол Павло пригадає нам, що дар Божий незмінний.

ЗГІДНО ПРИПИСУ

Подія, що трапилася під час принесення Ісуса Христа в сороковий день до єрусалимського храму, проливає ясне світло на життя осіб, що посвятилися служити Богові. Пречиста Діва Марія і святий Йосиф відразу, після того як сповнилися приписані дні для очищення, принесли Ісуса Христа до храму – так, як вимагав закон Мойсея, хоч вони могли цього не робити, тому що Він – Ісус і правдивий Бог, вищий понад усякий закон. Цей припис не стосувався Його особи, але Він не хоче відрізнятися від людей, а бути «подібно як ми, крім гріха» (Євр. 4, 15). Не зволікали святий Йосиф і Марія із часом, не відкладали на пізніше, а старалися бути точними відносно приписаного часу. Пречиста Діва Марія не вимагала, щоб її пропустили, не проголошувала, що це Божий Син і годиться дати Йому перше місце, аби обряд відбувся без очікування. Ні. Вона покійно чекає, коли

настане її черга, аби сповни-ти приписаний закон.

СИМЕОН І АННА

Святе Письмо також звертає увагу на двох осіб, котрі перебували у святині під час пожегтвування Ісуса Христа, а саме старець Симеон і пророчиця Анна. Про Симеона написано, що він був чоловік праведний і побожний. Був людиною поважних років, і Святе Письмо згадує, що Святий Дух, що був на ньому, відкрив йому, що він не помре «перш ніж побачить Христа Господа». Симеон, котрий очікував приходу Спасителя, мав відповідні чесноти (слово «праведний» означає, що він мав їх у належному ступені). Виконував свою послугу так, як було потрібно. Можливо, його служба не була великого масштабу, але найменшу послугу, котра була йому визначена, він виконував сумлінно і праведно. Виконував не тому, що доручила влада святині, а тому, що він своєю пам'яттю завжди стояв перед Господом і виконував все з любов'ю до Бога.

Інша праведна особа, котра була присутня у святині, – побожна жінка Анна, котра була дуже похила віком: після сімох років подружнього життя прожила в молитвах та постах при святині вісімдесят чотири роки. Ця жінка, мабуть, мала помешкання в місті, але рідко бачила його, тому що залишалася завжди при святині. Її не знали при Іродовому дворі, але вона була відома своїм перебуванням у храмі і тримала добрий зв'язок з Богом. Анна розуміє своє завдання:

молитися і провадити життя, поєднане з Богом.

Ці дві душі Господь приготував довгими десятиліттями для єдиного акту, для одного чину: бути присутніми під час пожегтвування свого Сина у святині. Їхнім завданням було не повертати поган на правдиву дорогу, ані не збирати плодів навернення інших людей – вони були покликані стати свідками години, коли Господь хотів об'явити свого Сина людям.

БАГА МАЛОГО

У служінні Богові не важить, яку посаду обіймаємо, скільки галасу вчиняємо навколо себе, важить, аби ми були подібні до Симеона й Анни, які виконали своє завдання найдокладніше. І коли тебе, дорогий священику, брате чи сестро, що посвятилися служити Богові, Господь буде готувати до того, аби сповнити одне завдання у твоєму житті, виконати одну послугу у твоїй спільноті – сповни це найкраще. Тим закінчивши своє життя пречудовою послугою твоїх жертв. Не йдетесь тут, ким ти є і яку послугу виконуєш, але важливо, подібно до Симеона й Анни, в глибокій тиші та любові до Бога гідно виконувати своє служіння.

Уявімо, скільки тисяч жертв принесено в Єрусалимській святині від часу її спорудження, але жодна жертва не була така досконала, покійна й незвичайна, як ця, що здобулася із серця Пречистої Діви Марії. Стараймося наслідувати Пречисту Діву Марію у виконанні наших послуг, аби не гнатися за популярністю і визнанням

світу чи нашої спільноти, але покійно і з великою увагою виконуймо наші найменші завдання. Колись станеться так, що це найменше, котре було виконане з любові до Бога і, може, ніким не зауважене, стане великим й обернеться нагородою та визнанням у Бога.

Стараймося зрозуміти вагу малих речей, що їх нам доручають сповнити наші настоятелі та приписують наші уста. Не наважуймося легковажити дрібними приписами наших статутів, але кожний припис навчимося уважати за великий і потрібний перед Богом. Наша послуга не потрібна Богові – вона потрібна нам, щоб бути оправданими перед Господом.

Чудовий приклад показують нам святі Симеон і Анна, котрі радо уступають місце іншим, що приходять після них, і молодшим, які займають їхнє місце. Вони прекрасно розуміють, що їм слід маліти, а тим, хто приходить після них, треба рости. Невелика річ – розуміти певні правди нашого життя і наших приписів, але велика річ виконати те, що вимагається від нас, а ще більша – коли розуміємо і допомагаємо молодшим духовно зростати і йти вперед у богосвяченному житті. Нехай приклад осіб, що зібралися навколо Ісуса в єрусалимській святині, принесеного сорокового дня як жертва Богові-Отцеві, заохочує нас бути вірнішими Господеві в нашому покликанні. Хай наша жертва буде завжди мила Богові.

Владика Ігор, Архієпископ і Митрополит Львівський

ХГ

ВАСИЛІЯНИ СЬОГОДНІ

(НА ОСНОВІ РОЗМОВИ
З ОТЦЕМ ЙОСАФАТОМ ХАЙМИКОМ, ЧСВВ)

БОГОМ ПОКЛИКАНИЙ

Процес усвідомлення мого покликання був довгий. Все почалося ще з дитинства, а завершилося тим моїм остаточним рішенням прийняти вічні обіти, тобто дати обітницю до кінця свого життя перебувати у василіянському чині. Вже в підліт-

ковому віці я відчував покликання до духовного стану, але не усвідомлював, можна навіть сказати, не бажав вступати в монастир. Пізніше, під впливом знайомства з василіянами, перебування при монастирі у Жовкві, де я закінчував 11 клас і вчився з іншими хлопцями при мо-

настирській школі (у т.зв. малому ліцеї), під впливом знайомства з Креховом, з монастирем, де приходять ті, які хочуть перебувати у василіянському чині, поступово приходило усвідомлення вибору. Це сталося остаточно після сьомого року побуту в монастирі. Отже, це процес,

це довгий процес усвідомлення придатності, можливості і, безперечно, бажання. Можна сказати конкретніше: це сталося тоді, коли я відчув, з точки зору гідності, однакову вартість життя в монастирі і поза монастирем. А з іншої сторони – бажання бути, все-таки, у монастир-

ських стінах, посвятити себе чернечому, а потім і священничому життю.

АТМОСФЕРА
ДЛЯ ПОКЛИКАНЬ

Дуже легко можна зауважити спад покликань. Якщо 1998 року, коли я розпочинав новіціят, нас було 30–35 осіб, то сьогодні маємо іншу картину – 10–15 осіб. На жаль, інші чини, згромадження, які діють в Україні, не можуть сказати навіть такого. Це впливає не тільки на присутність монашого життя в Церкві, але також на спосіб і можливість служити Церкві, бо, якщо ми маємо монастир, то безперечно потрібно, щоб хтось був в цьому монастирі і ніс у ньому таку чи іншу послугу. Тому це впливає: на стиль, на якість, на сенс того, що ми називаємо чернечим життям і служінням.

Продовження на 5 стор. ►

ВАСИЛІЯНИ СЬОГОДНІ

▼ **Продовження.**
Початок на 4 стор.

Господь посилає стільки покликань, скільки потрібно. Покликання належать до нього. Це його голос, прийнятий тою чи іншою особою. Безперечно, найважливіше в цьому випадку, щоби людина, яка відчуває в собі поклик Бога, дуже делікатний, дуже лагідний, не змушуючий, могла його розпізнати і з відповідальністю прийняти. Бо тільки свобідна особа, яка обирає цей шлях життя, може бути відповідальною на ньому, відповідальною у її немочі і у тих всіх добрих задатках чи чеснотах, які несе у собі особа Богу посвячена.

ПИТОМЦІ

Кількість василіян в Україні сягає близько 290 осіб. Перші кроки у своєму чернецтві молоді люди роблять в нашому монастирі в Крехові, куди приходять хлопці, які бажають приглянутися до монашого життя, пізнати своє покликання. Маючи цивільний одяг вони цілий рік живуть серед монахів в ритмі монашого розпорядку, вони мають свої обов'язки, різні роботи. Ці особи є кандидатами на ченців. Якщо все іде добре, наступного року такі особи розпочинають новіціят, тобто отримують уже чернечий одяг і ім'я. У них цілий рік триває т.зв. канонічний новіціят, під час якого вони стараються бути «невійзними», тобто фізично перебувати увесь час в монастирі. Тобто, вони так само живуть в ритмі монастиря, але вже глибше приглядаючись до побуту, опановують перші ази чернечого життя, менталітету. Рік пізніше, якщо хтось з них вирішить бути священиком, з Крехова переходить до нашої єдиної чернечої семінарії у Брюховичах.

У Крехові на даний час перебуває 50–60 осіб. Це число змінюється відповідно до покликань, які Господь посилає. Частина хлопців не те, що розчаровуються, але по-

чинають розуміти, що це життя не для мене і залишають монастир. Монастир у Крехові, це велика спільнота, яка веде широку діяльність.

Найбільш численна чернеча спільнота василіян знаходиться у Брюховицькому монастирі св. Йосифа, на базі якого діє Василіянський Інститут Філософсько-Богословських Студій ім. Митрополита Веляміна Рутського. Ось така довга назва нашої чернечої семінарії. На сьогодні ми маємо 50 студентів на шести курсах. Уточнимо: студентів-василіян, які проходять священичий вишкіл є 50 (це Брюховичі), в Крехові (50–60 осіб), там кандидатура і новіціят. Їх можна в певному сенсі назвати нульовим курсом семінарії, тому, що крім молитви, розпорядку, кандидати і новічки до обіду мають виклади, але радше це виклади ознайомчого характеру.

ВАСИЛІЯНИ СЬОГОДНІ

Василіянський чин являє собою міжнародну спільноту осіб, священиків і братів, спільноту осіб приналежних також до інших народів і інших Церков свого права. На сьогодні це близько 550 осіб по цілому світі, які служать, працюють, живуть у 9 країнах світу. Друга провінція (за кількістю василіян після України) є у Бразилії, а відтак, менші за численністю, але також з довгою своєю історією, у Канаді, США, Аргентині, Польщі, Угорщині, Румунії, Словаччині.

В Україні маємо дві провінції: Святого Миколая, яка обіймає передусім Закарпаття і Найсвятішого Спасителя. До цієї провінції входять 26 монастирів по цілій Україні. В загальному, там перебувають особи, які обирають шлях священичого служіння у василіянському чині, або шлях служіння як брата, ченця.

Від самого початку свого існування, починаючи від

1617 року і аж до наших днів, харизма, тобто характер чину, який найбільше відповідає життю і діяльності василіян, не змінилася. Це місійно-контемплятивна діяльність. З однієї сторони є життя у молитві, літургійне життя, особисте чи, передусім, спільнотне, а також місійність. Вона була закладена від самого початку Святим Йосафатом, Велямином Рутським, а, зрештою, і самим Василієм Великим, нашим законодавцем. Від нього, хоч він і жив в IV столітті, ми беремо ім'я, дух і стиль євангельського служіння для Бога і світу. Отже, стиль не змінився. Це означає, що ми маємо служити в різних потребах різним спільнотам. Передусім це служіння серед людей. Наше завдання – допомагати їм зростати у християнській вірі, але також зростати у своєму культурному, інтелектуальному розвитку. Через це наші монастирі від давна провадять видавничу діяльність. Діє відоме наше видавництво «Місіонер». Василіяни видають найдавніший в греко-католицькій Церкві часопис «Місіонар», який скоро буде святкувати своє 120-річчя. Крім того місії, реколекції, опіка великими відпустовими центрами, школами, скріплення духу християн.

ВАСИЛІЯНИ НА СХІДНІЙ УКРАЇНІ

Починаючи від 1989 року, коли наша Церква вийшла з підпілля, василіянський чин практично відразу почав діяльність також і на сході України. Тоді була прийнята ідея побудови монастиря у Києві, що вдалося зреалізувати вже у 2001 році. Це був колосальний успіх і заслуга отця Теодозія Янківа, який прибув для служіння з Польщі.

Паралельно з заснуванням та розбудовою монастиря в Києві, наші отці обійняли послугою як Волинь так і, можна сказати, далекий схід України, це і Харків, Донеччина, Херсонщина, Луганщина,

а навіть Крим. Ми вже відзначили 20-річчя заснування монастиря у Покотилівці б. Харкова, у Званівці (це між Харковом і Донецьком), невеличкому селі, яке було утворено унаслідок переселення наших людей з Закарпаття, а конкретно з Ліскова-того. Переселенці утворили три нові села: Званівку, Роздолівку і Чубарівку. Ці наші люди протягом дуже довгого часу були позбавлені духовної опіки. На сьогодні вони можуть втішатися великим, просторим монастирем.

Можна сказати, що монастир у Херсоні є таким добрим форпостом нашої Церкви. З упевненістю можна говорити, що це успіх в утвердженні на тих землях, адже окрім облаштованої території, придатної для життя і діяльності наших отців і братів, він несе у собі ще й окрасу міста, являється такою оазою, де приходять місцеві люди, щоб бачити духовне життя, щоб розпізнати, що таке Греко-Католицька Церква.

На жаль не вдалося закорінитися у Луганську. Багато разів ми пробували організувати там місійні станиці, в різні періоди. Завжди однак опускали ці місця, і не тільки через якісь перешкоди, хоч і таких було не мало, але через неможливість організувати молитовне, спільнотне життя, адже для нас це найважливіше: місія повинна перебувати у спільноті.

Те ж саме відбувалося і в Криму, у Ялті, де ми мали місійну станицю. На жаль, не змогли там заснувати чогось більшого. Але, все-таки, ми несемо послугу на тих територіях, як і на Луганщині, де служить наш отець, так і в окупованому Криму, де служить на власний ризик о. Йосиф Будаї. Він там, зрештою, перебуває з іншими ченцями: редемптористами, студитами, які замінили одружених священиків (з огляду на родини мусили опустити окупований край).

УКРАЇНЦІ ПІСЛЯ КОМУНІЗМУ

Питання духовного відродження українського народу – це безперервний процес. Це не є щось, що можна зафіксувати. Можна сказати, що це динамічний процес в одну або іншу сторону. Можна багато спостерегти позитивного. Безперечно, це дає підставу вважати, що з початку здобуття незалежності, ми, як члени церковної спільноти, можемо сміло говорити про відродження, про духовне усвідомлення людей в питанні національної культури релігії, про більше усвідомлення з точки зору розуміння Церкви, християнства. Можна спостерегти також зовнішній розвиток: побудова чи відремонтування церков, закладення нових структур просвітницького чи релігійного плану, університетів, шкіл духовного напрямку. В контексті цілої України все це дає підставу говорити про розвиток, про великий крок наперед.

З іншої сторони, щоразу частіше можна побачити, що релігійні громади не є такими численними (як колись) під час Богослужень, у своїй активній позиції щодо практики християнського життя. Сьогодні можна також побачити трудність, чи виклик для Церкви, щоб знову розгарячувати серця, особливо молоді, для того, аби вона активніше включалася в церковне життя. Можна сказати, що свобода, якою втішається сьогодні Церква, безперечно вимагає більшої відповідальності. Цієї відповідальності для багатьох членів церковних спільнот ще бракує.

Отець Йосафат (Андрій) Хаймик, нар. 13 грудня 1980 року в Раковому Лісі на Поліссі. Вічні обіти склав на празник Петра і Павла 2005 року. Висвячений у священичий сан у празник Святого Духа 2007 року. Нині ректор духовної семінарії в Брюховичах. Розмову записав та зредагував Роман Крик

ПАПА ПРО СВІТСЬКОГО ДУХІВНИКА

Іззо Сальваторе (італійське інформаційне агентство AGI): Святіший Отче, у Манілі ми перебували в дуже гарному готелі. Усі були надзвичайно добрими, і ми їли дуже добре, однак варто було лишень вийти з готелю, щоби пережити тією вбогістю людей, настільки вона глибока. Ми бачили дітей серед сміття, до яких ставляться, як до

сміття. Мій син Рокко зрозумів дуже добре, що ви маєте на увазі, коли кажете ділитися з бідними. Тому дорогою до школи він намагається роздати полуденок жебракам у районі. Але для мене це набагато складніше. А також для інших дорослих це дуже складно. Лише один кардинал 40 років тому залишив усе, щоби піти до прокажених – це

Леже (архієпископ Монреалья Поль-Еміль Леже, який 1968 року у віці 64 років відмовився від своєї посади, щоби жити з прокаженими – Ред.). Отже, я хочу запитати, чому так важко наслідувати цей приклад також кардиналам?

Папа Франциск: Бідні – жертви цієї одноразової культури. Це правда. Подібно до того, як ми викидаємо в сміття

паперові обгортки й вистригані речі – сьогодні ми так само вчиняємо з людьми. І дискримінація є таким способом відкидання: ці люди є відкинутими. І спадає на думку образ каст, чи не так? Так не може продовжуватися. Але сьогодні відкидання здається чимось нормальним! Ви говорили про розкішний готель, а потім про халупи.

У моїй дієцезії у Буенос-Айресі була нова територія під назвою Пуерто-Мадеро, вгору до залізничного вокзалу, а там починалася бідність «Villas Miserias». Одне за одним. У першому районі знаходиться 36 розкішних ресторанів. Якщо ви там обідаєте, то ціна зносить вам голову. А саме там є голод.

Продовження на 6 стор. ►

ПАПА ПРО СВІТСЬКОГО ДУХІВНИКА

▼ **Продовження. Початок на 5 стор.** Одряду один за одним. А ми звикаємо до цього, чи не так? До того, що... очі, очі, тут і там, і відкидаємо. Це бідність.

Я вважаю, що Церква повинна подавати приклад – завжди більше прикладів – відмови від мирського. Для нас,

богопосвячених осіб, єпископів, священників, сестер, мирян, які вірять по-справжньому, найтяжчим гріхом і найбільшою загрозою є світськість. Це дійсно огидно, коли ти дивишся на світську богопосвячену особу, людину Церкви, сестру. Це огидно. Це не шлях Ісуса. Це шлях громад-

ської організації під назвою «церква», але це не Церква Ісуса, це громадська організація. Тому що Церква, це не громадська організація, але щось інше; коли вони стають світськими, частина Церкви, ці люди, вона стає громадською організацією і перестає бути Церквою.

Церква – це Ісус, Який помер і воскрес заради нашого спасіння, і свідченням християн є наслідування Ісуса. Те, про що ви сказали, є скандалом, це правда. Скандал: ми, християни, часто спричиняємо скандал. Ми, християни, обурюємо. Чи то священник – чи мирянин, шлях Ісуса

є важким. І правда в тому, що Церква повинна бути «пограбованою».

Фрагмент розмови папи Франциска з журналістами під час перельоту з Маніли до Риму у січні 2015 р. Подано за «Католицьким Оглядачем»

ВИЗВОЛИТЕЛІ

Почалося з того, що (...) президент Чехії Мілош Земан з нагоди 70-річчя визволення концтабору Аушвіц-Біркенау запросив президента Росії Владіміра Путіна до Праги. Натомість до Освенцима та його околиць, де й розташовувався згаданий концтабір і де щороку відбуваються відповідні поминальні урочистості, поляки Путіна не запросили, резонно розсудивши, що присутність на такому заході головного фашиста сучасного світу – це вже занадто.

Відтак в інтерв'ю першому каналу Польського Радіо міністр закордонних справ Польщі Гжегож Схетина на запитання ведучого, чи не є таке рішення «дріб'язковим», відповів: «А може, краще сказати, що визволяв І-й Український Фронт і українці, бо там тоді були українські солдати, того січневого дня, і саме вони відчинили ворота табору». На це, звичайно, МЗС Росії відреагувало істеричною заявою про антиросійську істерію, а особисто товариш Лавров наголосив, що Освенцим звільняла багатонаціональна Червона Армія, і засудив блюзнірську й цинічну гру на націоналістичних почуттях. Своєю чергою наш президент Петро Порошенко і польський Броніслав Коморовський у промовах 27 січня (бо це і є день визволення Аушвіца та День Пам'яті Жертв Голокосту загалом) знову згадали про І-й Український Фронт.

Що тут сказати? Лавров має рацію: Червона Армія у принципі й І-й Український Фронт зокрема були багатонаціональними. І Порошенко з Коморовським та Схетиною мають рацію, бо в тій багатонаціональній армії

воювало чимало українців. Особливо в 100-ій Львівській дивізії, яка, власне, й «відчинила ворота табору». Тобто Порошенко з Коморовським та Схетиною мають рацію двічі, бо ще й мовби натякають Лаврову: якщо ти сам говориш про багатонаціональність Червоної Армії, то чому тоді Росія вже стілько років намагається приписати всі визвольницькі заслуги винятково собі?

А однак. Не думаю, що нам варто аж так змагатися за звання визволителів Аушвіца. Бо ще не знати, чого в тому визволенні було більше – звитяги чи ганьби і суто червоноармійського цинізму. Зрештою, не лише червоноармійського.

Узагалі, табірний комплекс Аушвіц-Біркенау наче навмисно був створений, щоб продемонструвати, до якого оскотинення всі микати і жертви, німці і євреї, поляки, українці, росіяни і далі за меморіальним переліком – можемо дійти, якщо нас загнути у тваринні умови. Про звірства в таборі есесівців ніби всі знають. Про звірства в'язнів першим, але надовго останнім, відразу після війни заговорив Тадеуш Боровський. Звертаючись до можливих авто-

рів майбутніх аушвіцьких мемуарів, він писав: «Розкажіть нарешті, як ви купували місця в лікарнях, у добрих бригадах, як спихали до комина доходять, як купували жінок і чоловіків, що ви робили на складах, у лазаретах, у циганському секторі, розкажіть це і багато інших дрібниць... Але пишіть, що саме ви це робили. Що частка похмурої слави Освенцима належить і вам. Чи, може, ні?». Втім, зараз не про це.

А про те, що 1 серпня 1944 року, коли в Аушвіці-Біркенау перебувало близько 130 тисяч зареєстрованих в'язнів і все ще тривало масове – без реєстрації – газування європейських євреїв, у Варшаві вибухнуло антинімецьке повстання. Що у відповідь на це зробила Червона Армія, яка вже стояла над Віслою? Рушила на допомогу варшав'янам, щоб спільними зусиллями погнати нацистів на захід і невдовзі звільнити той-таки Аушвіц? Ні, Червона Армія зупинила свій «переможний наступ» і впродовж двох місяців з глибокою стурбованістю спостерігала за тим, як підрозділи вермахту й СС методично знищують цілу Варшаву: достоту як сьогодні вдячні внуки тих

німецьких вояків, не втручаючись, спостерігають з вершини європейського політичного Олімпу за російськими обстрілами українських міст.

Тим часом адміністрація Аушвіца спокійно зайнялася евакуацією табору і перевезла половину в'язнів углиб Німеччини, до значно менших і часто значно страшніших таборів. Заради справедливості треба сказати, що й інші союзники рятувати євреїв та решту «освенцимчан» теж не квапилися. Наприклад, англо-американська авіація, спромігшись під час війни вщент зруйнувати Гамбург, Кельн чи Дрезден, так чомусь і не додумалася скинути бодай кілька бомб на головні крематорії Біркенау і в такий спосіб просто застопорити роботу «фабрики смерті». Хоч і мала до диспозиції – найпізніше у травні 1944 року – детальний план усього табірної комплексу.

Другий етап евакуації табору німці провели в середині січня 1945 р. Тож коли Червона Армія нарешті відчинила сумнозвісні ворота з написом ARBEIT MACHT FREI, вона не застала там жодного есесівця, а лише сім (зі ста тридцяти) тисяч покинутих німцями «доходять». До речі, всесвітньо знані після Нюрнберзького Трибуналу кадри з радянського документального фільму про Аушвіц є, так би мовити, не зовсім документальними.

Оскільки кінооператори прибули щойно через кілька днів, то вийшла, як пише в недавно перекладених українською «Акварелях» Лідія Осталовська, «хроніка визволення вже визволеного табору. З дублями, зрежисована. Діти, знову вдягнуті в смугасті роби, кілька разів закочували рукави, дивилися в камеру й показували номери».

І ще одна деталь, яку також можна знайти у книжці Осталовської. На відміну від англо-американської, радянська авіація терени Аушвіца-Біркенау таки трохи побомбила. Навесні 1945 року. На оплачене самогоном прохання місцевих мародерів, яким важко було голими руками розривати місця масових поховань у пошуках золота.

Тому-то, з огляду на всі подібні факти і на те, що перемога над гітлерівською Німеччиною на довгі десятиліття виявилася для народів Центрально-Східної Європи лише заміною одного тоталітаризму іншим, я би за звання визволителя аж так не змагався.

Олександр Бойченко, «Збруч»

ПАПА НЕПОІНФОРМОВАНИЙ ЧИ ДУЖЕ ДИПЛОМАТИЧНИЙ?

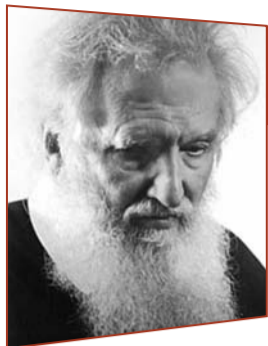
Папа Франциск назвав війну в Україні «братовбивчим насильством та війною між християнами». Святіший Отець закликав «здуматися над цим згіршенням». Називаючи війну поміж Україною і Росією «братовбивчою» Папа проявляє або непоінформованість про події на сході України, або намагається уникнути конфлікту Ватикану з Російською Православною Церквою, вважають аналітики.

«Моя думка знову лине до улюбленого українського народу, – сказав 4 лютого папа Франциск наприкінці загальної аудієнції. – На жаль, ситуація погіршується та посилюється протистояння між сторонами. Молімося, насамперед, за жертви, між якими дуже багато цивільних, та за їхні родини, і благаймо у Господа Бога, щоб якнайшвидше припинилося це жахливе братовбивче насильство. Знову звертаюся з наполегливим закликом докладати всі зусилля, також і на міжнародному рівні, для відновлення діалогу – єдиного можливого шляху для повер-

нення миру і згоди на цю багатостраждальну землю».

«Браття й сестри, – додав Папа, – коли я чую слова «перемога» і «поразка», відчуваю у серці глибокий біль і смуток. Це не є правильні слова. Єдиним правильним словом є слово «мир». Це єдине правильне слово! Я думаю про вас, браття і сестри українці... Задумайтеся: це ж війна між християнами. Ви всі отримали те ж саме Хрещення! Ви боретеся між християнами. Отож, задумайтеся над цим згіршенням. І молімося, тому що наша молитва є протестом перед Богом в період війни!».

Папа Римський назвав війну в Україні «братовбивчою», щоб не сваритися з Російською Православною Церквою, вважає аналітик Релігійно-Інформаційної Служби України Анатолій Бабинський. «Називаючи конфлікт в Україні «братовбивством» Папа хоче таким чином знайти баланс, в той час як є численні докази російської агресії. З одного боку, це свідчить про непоінформованість Папи про ситуацію в Україні, а з іншого – про значний вплив проросійських сил всередині Ватикану. Вони досі сподіваються будувати дипломатичні стосунки з РПЦ.» (CREDO)

Рік Митрополита Андрея Шептицького

МИТРОПОЛИТ АНДРЕЙ В МЕМУАРАХ КОРОЛЕВСЬКОГО

(частина 3)

Автор пише, що російська влада порушила справу проти Андрея Шептицького, яку було закрито лише 10 квітня 1915 року й досі якої Митрополит викупив у 1917 році. Вона завершувалася зняттям звинувачень проти нього. Та все-таки Митрополита вважали підозрілою особою через його діяльність в Росії, яку кваліфікували як підривно. «Мій улюблений Митрополит все ще знаходився в полоні в народо-союзника Франції, який для мене був чимось більшим, ніж народом-союзником», – додає Королевський. У відповідь він надіслав Митрополитові кілька новин, які не дійшли.

З російського ув'язнення, на превелике здивування Королевського, Митрополит надсилає йому поштівку, датовану 15/28 березня 1916

На початку вересня 1914 року Кирило Королевський довідується з газет про взяття Львова російськими військами: «Що буде з Митрополитом Андреем?» Газета «Ехо Парижа» повідомляє в кінці червня 1914 року, що росіяни взяли Митрополита в полон і повезли в Росію. 23 жовтня Кирило Королевський одержує написану по-французьки і проштамповану в Києві поштівку, яка прийшла через Рим і у котрій Андрей Шептицький уточнює, що він під вартою в готелі «Континенталь», проте не знає куди його повезуть. Він просить переслати цю поштівку своєму братові в Боснію і подає адресу.

року з маркою російської цензури з Курська. «Надсилаю вам найкращі побажання з нагоди Паски». Й додає, що «йому дозволено відправляти Службу, та не дозволено ні з ким бачитися», що «всі листи Королевського у Львові конфіскували», що «не треба вірити тому, що про нього говорять», що «з ним погано поводитися і що листи надсилати йому в Курськ». Королевський відповів Митрополитові. З італійських газет, які він регулярно одержував, Королевський довідався, що після Курська Митрополита

запроторили в монастир-фортецю в Суздалі, в келію, де протягом шести місяців йому давали лише варену крупу, що звалася «кашею», а потім, завдяки протестам деяких осіб, його перевели в Ярославль, де він мав три кімнати, такі низькі, що він, з його великим зростом, заледве міг в них стояти.

З 1915 по 1920 роки включно історик Джузеппе Кроче зібрав лише листи Королевського до кардинала Тиссерана. В декотрих з них коротко йдеться про гірку долю митрополита Андрея,

якого ув'язнили росіяни:

— «Можу вам сказати лише те, що написав мені Ш[ептицький] у своїй останній до мене поштівці: «Наша доля в руках Божих. Молімося»».

— «Шкода, що Мнс. Андрей повівся на ідеї українізму, які є річчю цілком відносною, бо він став ненависним російському урядові й, так виглядає, скомпрометував себе назавше. Те, що росіяни так прагнули його ув'язнити, означає, що вони вважають його не так релігійним, як політичним діячем. Принаймні, я так думаю». Отож, в особі Митрополита Андрея, говорячи політичною мовою, «...переслідують не лише можливого бунтаря, а й православно-католицького єпископа Малоросії. Він, мабуть, сильно страждає. Господь випробує його і творить з нього сповідника віри. Його буде добре винагороджено, бо це дуже гарна душа, хоча

він і мав чимало ілюзій. Та й важко було їх не мати».

У 1917 році Тимчасовий російський уряд звільнив Митрополита з ув'язнення і його з тріумфом зустрічали в Києві. Він головував на Синоді російських католиків східного обряду в Петербурзі, на якому були присутні польські єпископи, і, маючи пропуск російського уряду, він поїхав у Рим, де його надіявся зустріти Королевський. Та спочатку Митрополит заїхав у Стокгольм, Берлін, Лозанну, де зустрічався з українськими і польськими діячами, яких Антанта вважала – й інколи небезпідставно – платними агентами великих держав, й тому в Італію його не впустили і він повернувся до Львова.

Недоброзичливість до Андрея Шептицького залишатиметься, ба, навіть посилюється підчас II світової війни.

Для «ХГ» о. др. Августин Баб'як (Італія)

ХГ

ВОНА ЖИЛА СЕРЕД НАС, У МЮНХЕНІ

Лідія Марцюк, 2010, с-на Оксани Марцюк

Лідія Укарма-Марцюк народилася 1 квітня 1920 року, вже після смерті батька – Андрія Укарми, сотника Української Галицької Армії та учасника українських визвольних змагань. Батько загинув на Вінниччині від бойового поранення та тифу, наставлений вистояти до кінця в боротьбі з десятикочованих, слабоозброєних українських армій.

Дитинство Ліді пройшло в галицькому містечку Бориславі. Там, під враженням постійних понижень, що українці зазнавали від поляків, поступово утвердилося в ній національне усвідомлення. За підозрою участі в патріотичних мандрівках молодих українців

Карпатами, Лідію не допустили до матури в польській гімназії у Перемишлі. Поліція оцінювала такі гірські походи вишколами для майбутньої української партизанки. Тоді на поміч прийшов хресний батько, старшина УГА Сава Буцманюк, який влаштував її на роботу в своїм підприємстві у Кракові. Там Лідія врешті здала матуру. А в 1940 р. подалася на навчання до Берліна, бо в Кракові не було можливості навчатися на університеті.

У Берліні Покійна включилася в діяльність української студентської громади та жіночої організації. Стала членом ОУН. Разом з іншими студентами, більшість з яких належала до ОУН, займалася національним вихованням селян, схоплених німцями з різних теренів України для примусових робіт у Німеччині. Лідія особливо старалася притягати їх до української Церкви.

Активність студенток запримітило Гестапо, що уважно слідкувало за діяльністю українців, які драгували нацистів своїми самостійницькими настроями. У 1942 році Лідію арештували за підозрою участі в підпільній роботі. Відвезли до горезвісної

в'язниці на Александрплатц, де тримали півроку. Крім неї, в Берліні арештовано ще сім українок, серед них Олену Вітик, яка вчилася на той час в Академії Мистецтв. На допити їх возили у відділення гестапо, яке, іронією долі, знаходилося в приміщенні, що зараз займає посольство України в Німеччині. Залишилися в її пам'яті гнівні слова гестапівського ката під час побоїв: «А що, ви не знали, що не маєте права виховувати людей в національному дусі!».

У квітні 1943 р., коли все ще пережили холодні морозні дощі, її привезено до жіночого табору Равенсбрік неподалік Берліна. Там довелося поповнювати жіночу робочу силу, яку використовували нацисти для підтримки своєї воєнної промисловості. За списками в таборі перебувало щонайменше 2.500 українок. Напевно і більше, бо багато списків перед приходом Червоної Армії знищено.

За наполяганням Ліді українську групу з Берліна віднесли в таборі до категорії бездержавних. Таким чином вони потрапили до бараків, де тримали жінок з Західної Європи. Серед них було багато високоосвічених і полі-

тично заангажованих жінок, з якими українки нераз, навіть після втомлюючих робіт, вели розмови, ознайомлюючи їх з невідрадною долею рідного народу.

Не одна співучасниця її тяжкої долі з подивом згадувала підприємливу здібність Ліді Укарми, як на волі, так і в ув'язненні. Вона часто знаходила способи хоч мінімально допомагати іншим, головне в хвилину відчаю. Лідія опікувалась хворими мамою і тетою Дарією Гнатківською-Лебедь, яка свою увагу мусила присвятити малолітній донечці. Робила все, що могла, хоч сама потребувала відповідного лікування від рани, яку зазнала внаслідок повалення на неї при роботі візка з замерзлою землею.

Берлінські студентки зносили концтабірні каторги в Равенсбріку півтора року. Їхня група була звільнена дочасно вже тоді, коли нацистська влада відчувала своє велике послаблення на фронті. На волі, після кількатижневого лікування, Лідія кинулася допомагати іншим українським в'язням. Зайнялася організацією і доставкою харчової допомоги в'язням Равенсбріка і Саксенгаузена. Під кінець війни

опинилася в Мюнхені, звідки потаємно і при великому ризику підходила до дротяних огорож концентраційного табору в Дахау, шукаючи шляхів для передачі харчів українським в'язням.

Після закінчення війни активно включилася в діяльність різних українських організацій. При допомозі її підприємливої спритності вдалося вибороти для українців у Мюнхені цілий поверх на Дахауштрассе 9, в якому примістилися різноманітні українські організації. Роками працювала в управі Організації Українських Жінок (ОУЖ). Була активною і в діяльності Ліги Українських Політичних В'язнів, що була утворена в Мюнхені 1 липня 1945 року.

З часу звільнення східної Німеччини від комуністичної окупації, під якою знаходився Равенсбрік, аж до останніх років свого життя, пані Лідія в річницю звільнення щороку їхала туди з донькою Оксаною брати участь в поході колишніх в'язнів. Впродовж довгих років боролася з адміністрацією меморіального комплексу за право поставити там меморіальний знак в пам'ять українських жінок-кацетниць.

Продовження на 8 стор. ►

ВОНА ЖИЛА СЕРЕД НАС, У МЮНХЕНІ

▼ **Продовження.**
Початок на 7 стор.

Адміністрація оправдувалась, що цього не дозволяють спеціальні приписи музею, написані при його заснуванні. Вперто протилися тому, щоб надавати українським жінкам особливу шану, вважаючи їх належними до советських в'язнів. Бажана окрема меморіальна келія в пам'ять українських мучениць так і не стала реальністю. Щойно недавно, після окремих старань ЛУПВ, при активній участі пані Ліді, вдалося притиснути посольство України в Берліні наполягти на цьому питанні. Відслонення дошки мало місце у 2011 році з участю пані Марцюк, яка

і після цього не переставала працювати для того, щоб ще виразніше задокументувати в музейних виставках колишнього лагера велику кількість ув'язнених і замучених тут українок. Покійна мріяла про скульптуру жінки-українки, як пам'ятного символу про скалічені та страчені молоді життя, хотіла, щоб потрясаючі мистецькі картини жакіть концтабірної життя з альбому художниці та колишнього в'язня Олени Вітик були виставлені в експозиціях музею.

Покійна брала участь в заходах для увіковічнення пам'яті українських в'язнів і в інших концтаборах. У 1985 р. працювала в комітеті для відмічення 40-річчя звільнення

Мюнхен, весна 1949 р. Вінчальна світлина Лідії Укарми та Зенона Марцюка (сидять в центрі). Ліворуч – сестра Зенона Ольга Мороз, праворуч – вітчим п. Ліді Панько Гринцишин

українських в'язнів з нацистських тюрем і концтаборів. У 1995 р. прибула на відкриття пам'ятника українським політв'язням в Ебензее (Австрія).

Покійна Лідія Укарма-

Марцюк була серед останніх ще живих українських політичних в'язнів нацистських тюрем і концтаборів. Своєю присутністю і численними свідченнями вони продовжують засвідчувати безпідстав-

ність злобного міту наших ворогів про тривалий колабораціонізм українського народу з гітлерівською Німеччиною. Лідія Укарма-Марцюк була довголітнім свідком активного і масштабного спротиву українського народу протилюдським затіям нацистських виродків, задурманених расистською ідеєю монстра-Гітлера.

Пані Лідія Укарма-Марцюк відійшла на той світ наприкінці 2014 року. Хай пам'ять про неї житиме вічно серед українського народу, для якого його герої не вмирають!

м'р. Богдан Качор,
голова Світової Ліги
Українських Політичних
В'язнів

ЖИТТЯ ПАНІ ЯРОСЛАВИ ФІЛЬ

(РОЗПОВІДЬ ПІД ЧАС НАДАННЯ ЇЇ ПАПСЬКОГО ОРДЕНУ «PRO ECCLESIA ET PONTIFICE» В 1995 РОЦІ)

Мюнхен 2011 р.,
с-на Романа Крика

Мозаїка життя людини складається з різнокольорових камінчиків. Кожна людина творить свій власний образ. Одному він вдається гарно, в другого гарніше, а третьому не так гарно. Це, в певній мірі, залежить також від збігу обставин, які мають вирішальний вплив на життєвий шлях людини. Але бувають життєві мозаїки, які своєю надзвичайністю мимоволі привертають до себе нашу увагу і ми ними втішаємося та даємо відповідну оцінку. Нам доводиться їх оцінити своїми людськими недоскональними категоріями і належно вшанувати.

Сьогодні ми в особливий спосіб вшановуємо нашу парохіянку пані Ярославу Філь. Святіший Отець відзначає пані Філь за її жертвенну мозаїчну працю на церковній і парохіяльній ниві. Від самих початків свого проживання в Німеччині вона, як учителька і довголітня директорка суботньої школи, старалася своїм словом, своєю мурашиною працею і прикладом вщепити в серця дітей і молоді глибoku віру в Бога і любов до тра-

дицій Церкви й українського народу.

Пані Ярослава Філь народилася 22 січня 1925 року у повітовому місті Любачеві (Закерзонський Край) в сім'ї інженера Адама Мороза і Катерини з Лятушинських. В сім'ї було четверо дітей. Матір залишилася вдовою, маючи 28 років і відтоді виховувала дітей одна.

Після VI класу загальної школи вона вислала свою донечку Ярославу до приватної гімназії в Любачеві. В часі советської окупації закінчила вона VIII і IX клас десятилітки й один рік учительвала в селі Борова Гора біля Любачева. В 1943 р. здала іспит зрілості у Львові. В цьому році вступила до Юнацтва ОУН. Її світова війна застала її на вишкільних курсах ОУН біля Рави-Руської, і там вона працювала в тереновій мережі ОУН.

Але найдовший час свого підпільного життя провела вона на Лемківщині на різних постах Українського Червоного Хреста. Відтак стала господарчою референткою, а опісля секретаркою провідника надрайонового проводу Лемківщини «Мара».

Один рік (1947–1948) пережила в Польщі на чужих документах в Ольштинському воеводстві. 1948 року, відчуваючи, що польська розвідка ходить по її слідах, нелегально перебралася до Західної Німеччини. Тут, після короткого перебування в м. Аугсбурзі, замешкала в Мюнхені. Там почала свої українистичні студії на філософському факультеті Українського Вільного Університету.

В 1950 році вийшла заміж за пана Миколу Філя. Заснувавши родину, мусила перервати студії та працю-

вати, щоб утримати сім'ю й уможливити чоловікові закінчити студії докторською дисертацією. В 1951 році народилася в неї дочка Христина, а 1954 – син Орест. 1957 року стала членкинею Об'єднання Українських Жінок в Німеччині. Від 1958 року працювала в українській суботній школі то садівничкою, то вчителькою в різних класах і помагала директорці п. Орисі Яримович готувати дитячі імпрези в Мюнхені.

Сама стала директоркою цієї школи в 1960 році і була нею аж до 1989 року. В цей час майже постійно була в управі відділу ОУЖ Мюнхен-місто. Кілька разів була й головою відділу. 1960 року стала членом церковного хору, в якому співала до 1988, 1969 року – членкинею Світського Апостольства Жінок в Німеччині, а в 1972 – його головою на Німеччину. САЖН в цей час доклало великих зусиль для фінансування будови української катедрі в Німеч-

Мюнхен 1949 р., праворуч Ярослава Мороз (Філь) ледве рік після утечі з Польщі від комуністичних карателів. На с-ні також тодішній голова АБН Ярослав Стецько та його дружина Слава

чині і української церкви в Люрді.

Від 1980 року п. Філь перебувала господарку при нашій церкві в Мюнхені. За допомогою Сестер Службениць та завдяки відданій праці покійної пані Анни Васкан, яка була душею цієї ініціативної групи, вона щонеділі пригостила наших парохіян, щоб затримати їх при парохії і так прив'язати до громади.

Пані Філь роками підтримувала наших молодих українців, які втекли з Польщі й перебували у Мюнхені, а відтак безліч ансамблів, хорів і гостей з України, які завжди шукали цієї допомоги біля церкви.

В тій святочній годині мусимо згадати її особливу прив'язаність до Церкви. Вона завжди турбувалася її долею. Раділа, коли раділа Церква. Сумувала, коли сумувала Церква. Обдарована численними талантами, вона завжди старалася зужити їх на славу Божу, на добро Церкви й на релігійне виховання молодших поколінь.

Ось короткий, та тільки поверховий перегляд діяльності нашої пані Ярослави Філь. Ми не можемо сьогодні входити в деталі її праці. Хоч у деталях найкраще виявляється нам усім добре відомий труд і жертвенність, якої вимагає праця на громадській ниві. Тільки один Господь знає всі її заслуги і за них нехай він щедро її винагородить. (фрагмент книги «Оглянувшись в минуле», Варшава, 2003 р.)

Від редакції. Пані Ярослава Філь упокоїлася у Господі 30 листопада 2014 року. Вічна їй пам'ять!